

Pečujete a jste zaměstnaná/ný – jaká speciální práva máte podle zákoníku práce?

Podle současné právní úpravy (§240-241a zákoníku práce) může zaměstnanec žádat o níže uvedená speciální práva, pokud prokáže, že

- **převážně sám**
- **dlouhodobě pečuje**
- **osobu, která se podle zvláštního právního předpisu považuje za osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost)**

Mezi tyto speciální práva patří:

1. Ochrana před vysláním na pracovní cesty a přeložení: neformální pečující nesmí být bez svého souhlasu vyslán na pracovní cestu mimo obvod obce svého pracoviště nebo bydliště. Přeložit jej zaměstnavatel může jen na jeho žádost.
2. Úprava pracovní doby: neformální pečující může písemně požádat o kratší pracovní dobu nebo jinou vhodnou úpravu pracovní doby. Zaměstnavatel je povinen této žádosti vyhovět, pokud mu v tom nebrání vážné provozní důvody (těmi by nebyl ani případ, kdy by bylo v důsledku vyhovění žádosti potřeba přijmout nového zaměstnance). Pokud žádosti nevyhoví, musí toto rozhodnutí písemně odůvodnit.
3. Práce na dálku (homeoffice): požádá-li neformální pečující zaměstnavatele písemně o výkon práce na dálku a zaměstnavatel této žádosti nevyhoví, je povinen to písemně odůvodnit.

Prokazování zaměstnavateli

Zaměstnanec by dlouhodobou a převážně samostatnou péčí mohl prokazovat například čestným prohlášením, ve kterém by deklaroval, že splňuje stanovené podmínky tzn. že dlouhodobě pečuje převážně sám o osobu závislou na pomoci jiné fyzické osoby ve stupni II (středně těžká závislost), ve stupni III (těžká závislost) nebo stupni IV (úplná závislost). Ačkoliv nám tento způsob přijde dostatečný, doložení čestného prohlášení od osoby, o kterou zaměstnanec pečuje (pokud je toho samozřejmě schopna s ohledem na svůj zdravotní stav), může proces dokazování ještě výrazně ulehčit.

Příslušnou závislost opečovávané osoby pak lze doložit např. tzv. rozhodnutím o přiznání příspěvku na péči. Opečovávaná osoba (v jakémkoliv stupni závislosti) pobírá (nebo alespoň může pobírat) příspěvek na péči. V průběhu řízení o přiznání příspěvku na péči vydává příslušná krajská pobočka Úřadu práce rozhodnutí o přiznání na základě posudku Institutu posuzování zdravotního stavu. Právě rozhodnutí o přiznání příspěvku na péči se jeví jako optimální způsob prokázání existence závislosti a jejího stupně.

Musí neformální pečující bydlet s opečovávanou osobou ve společné domácnosti, musí být její rodinný příslušník?

Přestože by si někdo mohl myslet, že neformální pečující musí mít s osobou opečovávanou nějakou vazbu, ať už společnou domácnost nebo rodinnou příslušnost, ve skutečnosti žádné takové kritérium zákonodárce nestanovil.

Dlouhodobou péčí tak může poskytovat například soused, který bydlí ve stejném domě nebo ve stejné ulici a pravidelně dochází pomáhat opečovávané osobě s každodenními činnostmi jako je nákup potravin, úklid a pomoc při ranním a večerním přesunu z postele na vozík a zpět. Případně to může být dobrovolník z charitativní organizace, který je součástí programu zaměřeného na pomoc seniorům nebo osobám se zdravotním postižením a pravidelně navštěvuje a pomáhá těmto osobám v jejich domácnostech. Dále se může jednat o blízkého přítele rodiny, který je natolik blízký, že se dobrovolně rozhodl pomáhat svému příteli s vyřizováním úředních záležitostí nebo jinými potřebnými činnostmi, aniž by musel s touto osobou sdílet domácnost nebo být rodinným příslušníkem.

Informace jsou aktuální k datu jejich zveřejnění tzn. 18.10. 2024.

Úřad vlády České republiky

